

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

Людмила Магдисюк

**Програма сертифікатного курсу
з підвищення професійної компетентності
за напрямом «Психологічна допомога
військовослужбовцям та членам їх сімей»**

Луцьк
Вежа-Друк
2025

УДК 159.9-057.36(073)

М 12

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 6 від 12 лютого 2025 р.)*

Рецензенти:

Пастрик Т. В. – кандидат психологічних наук, доцент, ректор
КЗВО «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради;

Грицюк І. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
практичної психології та психодіагностики Волинського національ-
ного університету імені Лесі Українки.

Магдисюк Л.

М 12 Програма сертифікатного курсу з підвищення професійної ком-
петентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей» / Людмила Іванівна Магдисюк.
– Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 80 с.

У програмі сертифікатного курсу з підвищення професійної компе-
тентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей» викладено план, мету, загальні вимоги до
підготовки слухачів, представлений опис змістових тем модулів,
питання для самостійної роботи, перелік літературних джерел та
Інтернет-ресурсів, рекомендованих до опрацювання.

Програма сертифікатного курсу з підвищення професійної компе-
тентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей» рекомендуються практичним психологам,
соціальним педагогам та працівникам, здобувачам факультету психо-
логії та іншим зацікавленим особам.

УДК 159.9-057.36(073)

© ВНУ імені Лесі Українки, 2025

© Магдисюк Л. І. 2025

ЗМІСТ

Положення про науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»	4
Навчальний план сертифікатного курсу з підвищення професійної компетентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»	9
Силабус «Нормативно-правові та теоретико-практичні засади психологічної допомоги»	10
Силабус «Психологічні основи діагностики та надання ППД»	21
Силабус «Психотехнології арт-терапії з військовими та членами їх родин»	32
Силабус «Первинна психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»	44
Силабус «Робота з психотравмою: травмофокусована психотерапія»	53
Силабус «Психологічні засади реабілітації, відновлення військовослужбовців та членів їх сімей»	62
Додатки	75

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Волинського національного
університету імені Лесі Українки
_____ Анатолій ЦЬОСЬ

«___» _____ 20__ р.

Положення
про науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»
кафедри практичної психології та психодіагностики
Волинського національного університету імені Лесі Українки

1. Загальні положення

1.1. Науково-методичний центр, далі Центр, є спільним науковим структурним підрозділом кафедри практичної психології та психодіагностики та Комунального підприємства «Волинський обласний госпіталь ветеранів війни» (далі Госпіталь), що створюється як підрозділ Волинського національного університету імені Лесі Українки, і у своїй діяльності керується Законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про авторське право і суміжні права», Концепцією науково-технологічного та інноваційного розвитку України, іншими нормативно-правовими актами України, Статутом Волинського національного університету імені Лесі Українки (далі Університет), Положеннями університету та цим Положенням.

1.2. Метою діяльності науково-методичного Центру, є:

- отримання нових знань, постановка і вирішення актуальних проблем гуманітарного, суспільного, соціального та медичного профілів і тих напрямів, що розвиваються на межі споріднених наук та міждисциплінарних зв'язків;

- встановлення практично-наукового співробітництва, що будується на основі розвитку різних форм співпраці в галузі науково-дослідної експериментальної діяльності у просвітницькій, лікувальній, реабілітаційній та навчальній сферах.
- висвітлення і поширення результатів наукового пошуку, науково-дослідних робіт;
- проведення спільних науково-практичних досліджень з питань взаємного інтересу, обмін досвідом у сфері освітньої, науково-практичної діяльності тощо.
- зв'язок з навчальним процесом, залучення викладачів, докторантів, аспірантів, магістрантів і студентів до вирішення важливих наукових завдань.
- проведення та проходження практики здобувачів вищої освіти на базі Госпіталь.

Науково-методичний Центр системно створює, експериментує, апробує, освоює та зберігає наукові, та соціально значущі нововведення, умови їх забезпечення та впровадження.

1.3. Науково-методичний Центр здійснює свою діяльність в єдиному комплексі освітньої, наукової, науково-дослідної діяльності і підпорядковується завідувачеві кафедри практичної психології та психодіагностики, декану факультету психології та ректору Університету.

1.4. Положення про науково-методичний Центр, зміни і доповнення до нього затверджуються відповідним наказом ректора Університету та декана факультету.

2. Завдання і функції Центру

2.1. Організація, координація та проведення наукових досліджень відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Університету, планів кафедри практичної психології та психодіагностики й Госпіталь.

2.2. Організація тимчасових науково-дослідницьких груп у складі викладачів кафедри практичної психології та психодіагностики, здобувачів вищої освіти факультету, психологів і лікарів-фахівців КП «Волинський обласний госпіталь ветеранів війни».

2.3. Створення організаційно-методичних умов для практичного застосування та обміну досвідом; розробка технологій впровадження продуктів діяльності Центру.

2.4. Розробка програм на проведення досліджень, психодіагностики з питань психосоціального та медико-психологічного супроводу

пацієнтів, що знаходяться на лікуванні або вже пройшли курс медикаментозного лікування в Госпіталі.

2.5. Взаємний паритетний обмін медико-психологічною інформацією про теоретико-методологічні й емпірично-прикладні форми, методи, способи і засоби роботи з людьми.

2.6. Організація та проведення симпозіумів, конференцій, науково-методичних рад, науково-практичних семінарів, круглих столів, засідань науково-проблемних груп та гуртків, тренінгів з актуальних проблем медико-психологічної реабілітації пацієнтів Госпіталю.

2.7. Розробка, підготовка, рецензування, друк та публікація науково-дослідних, навчально-методичних матеріалів за отриманими результатами наукових досліджень.

2.8. Апробація та впровадження результатів науково-дослідної роботи у навчальний процес вищого навчального закладу (кафедра практичної психології та психодіагностики Волинського національного університету) та лікувально-діагностичну, реабілітаційну діяльність Госпіталю.

2.9. Проведення лекторіїв, психодіагностичної діяльності, надання консультаційних послуг, проведення супервізійних послуг (групових та індивідуальних) для працівників Установи, з метою запобігання професійного вигорання, формування резильєнтності та покращення ментального здоров'я.

3.0. Сприяння підвищенню якості підготовки фахівців: бакалаврів, магістрів, аспірантів, інтернів та докторантів; проходження різних видів практик та базі Госпіталю.

3.1. Сприяння в організації інформаційно-технічної й рекламно-видавничої діяльності та систематичне висвітлення отриманих здобутків у засобах масової інформації, інтернет-ресурсах та соціальних мережах.

3.2. Виконання інших функцій відповідно до завдань і мети створення Центру.

3. Структура і управління Центру

3.1. Структура Центру та його зміни затверджуються ректором Університету, директором КП «Волинський обласний госпіталь ветеранів війни» за пропозицією декана факультету психології.

3.2. Центр очолює керівник, який організовує роботу і несе відповідальність за зміст та результати діяльності, підтримує інноваційний пошук науково-педагогічних працівників, лікарів, психологів та медперсоналу.

3.3. Кадровий склад Центру визначається штатним розкладом Університету та затверджується наказом ректора Університету.

3.4. До штату працівників Центру входить як основний: керівник центру (без штатного окладу), методист та працівники Центру (без штатного окладу).

3.5. Викладачі, лікарі, психологи, медичні працівники, докторанти, аспіранти, магістранти, інтерни та студенти залучаються до роботи у складі Центру на умовах трудових договорів відповідно до договорів підряду.

3.6. Для виконання окремих проектів та впровадження результатів роботи Центру може створювати тимчасові творчі (трудові) колективи на контрактній основі або за трудовими угодами.

3.7. Центр може організувати роботу із залученням висококваліфікованих консультантів, атестованих наукових та дослідницьких організацій, які працюють за завданням Центру на договірних засадах.

3.8. Організаційне забезпечення діяльності Центру та координація роботи здійснюється за виробничою необхідністю.

4. Фінансове забезпечення діяльності Центру

4.1. Центр не є юридичною особою і не має самостійного балансу, а у відносинах з юридичними та фізичними особами виступає від імені Університету та Госпіталю.

4.2. Центр не потребує додаткового фінансування.

4.3. Центр має право надавати платні послуги відповідно до встановленого в Університеті порядку.

4.4. Центр має право на проведення договірних робіт за прямими договорами та міжнародними проектами, грантами відповідно до встановленого в Університеті порядку та Госпіталю.

4.5. Центр з метою забезпечення своєї діяльності отримує в користування від Університету приміщення, сучасне офісне обладнання, інвентар та інше майно, що знаходиться на балансі Університету та Госпіталю.

4.6. Центр залучає для виконання своїх завдань обладнання та устаткування організацій, установ, фірм, з якими укладені відповідні договори.

5. Організація діяльності Центру

5.1. Центр має право:

- одержувати в установленому порядку всі необхідні для роботи Центру документи Університету та Госпіталю;

- залучати працівників, аспірантів та здобувачів вищої освіти Університету, лікарів, психологів, інтернів, медичних працівників Госпіталю до виконання робіт у межах компетенції Центру з оплатою за кошторисом Центру;
- подавати на розгляд керівництва Університету та Госпіталю пропозиції щодо вдосконалення діяльності Центру.

5.2. Обов'язки Центру:

- визначати стратегічну мету і завдання, спрямовані на досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку та визначені стратегією розвитку Університету та Госпіталю;
- визначати теми досліджень, науково-дослідних робіт;
- формувати творчий колектив науковців;
- брати активну участь у конкурсах та олімпіадах, у тому числі молодих науковців, аспірантів і студентів;
- проведення та проходження практики здобувачів вищої освіти на базі Госпіталю;
- розвивати сучасні форми висвітлення діяльності Центру, у тому числі засобами веб-середовища.

5.3. Центр розробляє положення, плани, інструкції та ін., укладає угоди про співпрацю з науковими установами, закладами освіти та медичними установами з проблем дослідження із затвердженням Вченою радою.

5.4. За результатами діяльності Центру організовується видавництво монографій, навчально-методичних посібників, збірників, рекомендацій, статей, тез, створюється та поповнюється інформаційно-ресурсний банк даних, інформаційно-аналітичне середовище, проводяться науково-методичні заходи.

5.5. Центр утворюється, реорганізується і ліквідується наказом ректора Університету за поданням декана факультету.

Навчальний план сертифікатного курсу з підвищення професійної компетентності «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»

№ з/п	Зміст Назва дисципліни	Усього	Аудиторні заняття					Самостійна робота	Інтернет-заняття	Індивідуальна робота	Навчальна практика	Залік	Кредити	П.І.Б. викладачів
			Лекції	Практичні заняття	Тем. диск., тем. зустрічі, круглі столи	Навч. тренінги	Навч. практикум							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Нормативно-правові та теоретико-практичні засади психологічної допомоги	6	2	4										Доц. Козак Г. А.
2	Психологічні основи діагностики та психології надання ППД	8	4	4										Доц. Мельник А. П.
3	Психотехнології арт-терапії з військовими та членами їх родин	24	8	8				8						Доц. Магдисюк Л. І
4	ППД військовослужбовцям та членам їх сімей	12	4	4				4						Доц. Федоренко Р. П.
5	Робота з психотравмою: травмофокусована психотерапія	14	4	4				6						Доц. Мельник А. П.
6	Психологічні засади реабілітації, відновлення військовослужбовців та членам їх сімей	8	4	4										Ізмаїлов Р. П.
Разом:		72	24	30				18		+			2,4	

Підсумкова атестація: Підсумкова атестація у формі тестування

Директор ННІНО

доц. Дикий О. Ю.

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

СИЛАБУС
освітніх компонентів сертифікатного курсу

Нормативно-правові та теоретико-практичні засади
психологічної допомоги
(назва освітнього компонента)
«Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей»
(назва сертифікатного курсу)

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компоненту «Нормативно-правові та теоретико-практичні засади психологічної допомоги» сертифікатного курсу «Психологічна допомога військовослужбовцям та їх сім'ям»

Розробник: Козак Галина Анатоліївна, доцент кафедри практичної психології а психодіагностики, кандидат психологічних наук.

Силабус освітніх компонентів сертифікатного курсу затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики (протокол № 8 від 22 січня 2025 р.)

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Козак Г. А., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента сертифікатного курсу

Кількість кредитів (1 кредит = 30 год.) –

Загальна кількість годин – 6 (лекції – 2 год., практичні – 4 год.)

II. Інформація про викладача

ПІП Козак Галина Анатоліївна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук,

Посада доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: 0996384124, kozak.halyna@vnu.edu.ua

Заняття згідно з розкладом, три сесії упродовж трьох місяців

Консультації з навчального курсу проводяться протягом усього періоду навчання, за узгодженістю з викладачем

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Курс спрямований на формування у слухачів теоретичних знань і практичних навичок у сфері психологічної допомоги військовослужбовцям та членам їхніх сімей. Програма охоплює нормативно-правові аспекти організації психологічної підтримки, включаючи національне законодавство та міжнародні стандарти, що регламентують права військових і їхніх сімей на отримання допомоги. Основна увага приділяється розумінню психологічних особливостей військовослужбовців, які перебувають у зоні бойових дій або повертаються до мирного життя, а також їхніх рідних, які стикаються з викликами адаптації та підтримки.

2. Мета освітнього компоненту. Формування у слухачів теоретичних знань та практичних навичок надання психологічної допомоги військовослужбовцям та членам їхніх сімей, з урахуванням їхніх психологічних, соціальних та правових потреб. Приділяючи увагу аналізу правових аспектів, специфіки кризових станів, травматичного досвіду, а також розвитку ефективних підходів до підтримки та реабілітації осіб, які перебувають у зоні впливу військових дій або зазнали наслідків війни.

3. Завдання освітнього компонента:

- ознайомити слухачів із правовими аспектами процесу надання психологічної допомоги військовослужбовцям та їхнім сім'ям в Україні.
- надати знання про специфіку психологічної допомоги військовим та їх сім'ям.
- вивчити особливості кризових станів членів сімей військовослужбовців та розробку індивідуальних програм підтримки.
- розвинути навички ефективного консультування, комунікації та роботи з травматичним досвідом різних груп військовослужбовців і членів їхніх сімей.
- ознайомити з сучасними методами та підходами психологічної реабілітації для військових і їхніх сімей.
- сформуванню розуміння міждисциплінарної взаємодії під час надання психологічної допомоги, враховуючи правові, соціальні та медичні аспекти.
- виробити вміння аналізувати конкретні кейси надання психологічної допомоги військовим та їхнім сім'ям, використовуючи інтегровані знання з психології та права.

4. Результати навчання (Компетентності)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

IV. Структура освітнього компонента сертифікатного курсу

Таблиця 1

№ з/п	Тема	Вид роботи	Кількість годин
1.	Процес надання психологічної допомоги військовим і членам їх сімей в Україні: правовий аспект	Лекція	2
2.	Особливості процесу психологічної допомоги військовослужбовцям	Практичне	2
3.	Особливості психологічної допомоги членам сімей військовослужбовців	Практичне	2
	Разом		6

V. Завдання для самостійного опрацювання

1. Психологічна допомога: основи, рівні та принципи надання.
2. Різновиди психологічної допомоги та їх застосування.
3. Вимоги до фахівців у сфері реабілітації та психологічної допомоги.
4. Рівні психологічної допомоги: особливості, завдання та приклади.

5. Обсяг та види послуг для різних категорій населення.
6. Моніторинг та оцінка якості послуг у сфері психологічної допомоги.
7. Аудит потреб і ресурсів отримувача психологічних послуг: значення та етапи.
8. Перша зустріч психолога з учасником/учасницею бойових дій: цілі та завдання.
9. Структура інтерв'ю ветерана/ветеранки: ключові блоки питань та їх значення.
10. Робота психолога з флешбеками: уточнення скарг та стратегія допомоги.
11. Психологічні послуги в межах індивідуального плану психореабілітації.
12. Психоедукація: сутність, види, форми та значення у психологічній допомозі.
13. Психоедукаційні моделі: концепції, практичність та зручність застосування.
14. Особливості психологічної роботи з членами родин військових.
15. Стрес-менеджмент для родин військових.
16. Інструменти стрес-менеджменту та їх ефективність.
17. Техніки емоційного самовідновлення.
18. Стадії процесу адаптації ветеранів/ветеранок після повернення з фронту: рекомендації для родин.
19. Психологічна допомога родинам тих, хто перебуває в полоні.
20. Психологічні процеси у людей, які перебувають у полоні.
21. Алгоритм соціально-психологічної допомоги родичам жертв полону та тортур.
22. Психологічна підтримка родин зниклих безвісти.
23. Невизначена втрата: поняття, особливості та відмінності від традиційної втрати.
24. Фази горювання: етапи та психологічна підтримка на кожному з них.

VI. Політика оцінювання

Політика викладача щодо слухача: відвідування занять є обов'язковим. За умови відвідування та якісної підготовки до занять слухач може набрати максимальну кількість балів поточного оці-

нювання. За наявності об'єктивних причин (відрядження, стажування, хвороба тощо) слухач може перездати тему курсу, навчатися он-лайн. За бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Максимально оцінюється робота студента на занятті (за умови успішної відповіді). За наявності об'єктивних причин (відрядження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

VII. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо). Залік відбувається у формі усного опитування. Студент може не скласти його, якщо за результатами поточного оцінювання та модульної контрольної роботи набирає 75 і більше балів.

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків: Фоліо, 1996. 237 с.
2. Борисова О. О. Методика ведення першої бесіди психолога з учасниками/учасницями бойових дій. Науковий журнал «Габітус». Випуск 55. 2023. С. 39–44. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.20-23.55.6>
3. Борисова О. О. Психореабілітація учасників бойових дій в Україні: правові засади та практичні виміри. Науковий журнал «Габітус». Випуск 49. 2023. С. 16–21. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.20-23.49.2>
4. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Остапчук В. В. Психологічна робота з військовослужбовцями – учасни-

- ками АТО на етапі відновлення: метод. посіб. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282с
5. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: [зі змін. та допов., внесеними Законом України від 21.02.2014 р. № 742-VII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#>
  6. Лебедєва С. Ю., Овсяннікова Я. О., Похілько Д. С. Психологічна допомога та реабілітація учасників збройних конфліктів та фахівців ризиконебезпечних професій: світовий досвід. *Габітус*. 2023. Вип. 45. С. 139–145.
  7. Мосієнко О. Психоедукація – первинний засіб в роботі з воїнами АТО. URL: <http://iqholding.com.ua/articles/psikhoeducatsiya-pervin-nii-zasib-vroboti-zvoynami-ato>
  8. Ніколаєнко С. О. Особливості психологічної допомоги учасникам військових дій при посттравматичному стресовому розладі. *Світотгляд Філософія-Релігія*. 2014. № 7. С. 51–61.
  9. Особливості стосунків «психотерапевт – клієнт» у сучасному соціокультурному середовищі: монографія / за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Вид. Дім «Слово», 2017. 225 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7089343>.
  10. Панок В. Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації: навч. посіб. / за заг. ред. В. Г. Панка, І. М. Зварича. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.
  11. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII: за станом на 8.05.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
  12. Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про оборону України»: Закон України від 21.11.1993 р. № 3547-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3547-12#>
  13. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей: Закон України від 15.06.2004 р. 1763-IV: за станом на 01.10.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15#>
  14. Про Державну програму переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 348/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348/2002#>
  15. Про затвердження Інструкції з організації діяльності висококомобільних груп внутрішніх комунікацій у Збройних Силах України:

- Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 22.10.2018 р. № 345. Довідник МЗП. URL: <https://dovidnykmpz.info/>
16. Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту: Наказ Міністерства оборони України від 12.09.2022 р. № 272. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1088-22#>
  17. Про затвердження Інструкції з організації психологічної декомпресії військовослужбовців Збройних Сил України: Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27.12.2018 р. № 462. Довідник МЗП. URL: <https://dovidnykmpz.info>
  18. Про затвердження Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: Указ Президента України від 10.12.2008 р. №1153/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#>
  19. Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, які брали участь в антитерористичній операції, здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях чи виконували службові (бойові) завдання в екстремальних умовах: Наказ Міністерства оборони України від 09.12.2015 р. №702: зі змінами від 11.12.2019 № 629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0237-16#>
  20. Про затвердження Положення про Психологічну службу Збройних Сил України: Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 04.12.2014 р. № 317. Довідник МЗП. URL: <https://dovidnykmpz.info/>
  21. Про затвердження Положення про пункти психологічної допомоги у ЗСУ: Наказ Головнокомандувача ЗС України від 28.07.2020 р. № 99. Довідник МЗП. URL: <https://dovidnykmpz.info/>
  22. Про затвердження Положень про Міністерство оборони України та Генеральний штаб Збройних Сил України: Указ Президента України від 21.08.1997 р. № 888/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888/97#>
  23. Про затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях:

- Постанова Кабінету Міністрів від 27.12.2017 р. № 1057 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2017-%D0%BF#>
24. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII: за станом на 19.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#>
  25. Про оборону України: Закон України від 05.10.2000 р. № 2020 III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#>
  26. Про Збройні Сили України: Указ Президента України від 12.12.1991 р. № 4/91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4/91#>
  27. Про Концепцію виховної роботи в Збройних Силах України та інших військових формуваннях України: Указ Президента України від 04.09.1998 р. № 981/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981/98#>
  28. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII: за станом на 19.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#>
  29. Пучина О. В. Практика надання психологічної допомоги в онлайн форматі. *Нова українська школа: результати та перспективи: зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. 21 грудня 2023 р. / за заг. редакцією О. А. Голюк. Київ: МДУ, 2024. С. 144–147.*
  30. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практич. посіб. / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
  31. Стандарт підготовки особового складу Збройних Сил України І-СТ-4 «Індивідуальна підготовка військовослужбовця з психологічної підготовки». URL: https://www.mil.gov.ua/content/social_adaptation/psychological_preparation/standart_pcuxol_pidgotovku_2013.pdf
  32. Старков Д. Ю., Ярий В. В., Олішевський О. В. Організація стаціонарної медико-психологічної реабілітації розладів, пов'язаних з психічною травмою та стресом: наук.-метод. посіб. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2023. 136 с.
  33. Тимчасова інструкція щодо організації психологічного супроводження та психологічного відновлення військовослужбовців. Київ: МОУ, 2015. 16 с.
  34. Якимець В. М., Печиборщ В. П., Вороненко В. В. [та ін.]. Гарантована психологічна допомога та реабілітація військовослужбовців – складова національної безпеки. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022. № 3 (93). С. 41–50.

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

СИЛАБУС
освітніх компонентів
Психологічні основи діагностики та надання ППД
(назва освітнього компонента)

сертифікатного курсу
«Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей»

Луцьк – 2025

Силабус освітніх компонентів «Психологічні основи діагностики та надання ППД» сертифікатного курсу Психологічна допомога військовим та членам їх сімей

Розробник: Мельник Антоній Петрович, доцент, кандидат психологічних наук, доцент

Силабус освітніх компонентів сертифікатного курсу затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики (протокол № 8 від 22 січня 2025 р.)

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Мельник А. П., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента сертифікатного курсу

Кількість кредитів (1 кредит = 30 год.) Загальна кількість годин – 8 год

Лекції – 4 год

Практичні заняття – 4 год

II. Інформація про викладача

Мельник Антоній Петрович

Науковий ступінь: Доцент

Вчене звання: Кандидат психологічних наук.

Посада: Доцент кафедри практичної психології та психодіагностики.

Контактна інформація: 0972141624;

E-mail: antonij_m@ukr.net

Заняття згідно з розкладом, три сесії упродовж трьох місяців.

Консультації з навчального курсу проводяться протягом усього періоду навчання, за узгодженістю з викладачем

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Складність та психологічна основа проблематики суїциду спонукали введення спецкурсу «Психологія особистісної травми та суїцидальних проявів» для студентів спеціальності «Психологія», щодо опанування ними науковими теоріями саморуйнуючої поведінки,

основними її чинниками, засвоєння прикладних аспектів зазначеної проблеми і формування навичок надання психологічної допомоги при суїциді. Спецкурс «Психологія особистісної травми та суїцидальних проявів» належить до циклу вибіркових професійно-орієнтованих дисциплін, спрямованих на практичну підготовку спеціаліста-психолога.

2. Мета і завдання освітнього компонента: Мета дисципліни – ознайомлення студентів із широким колом теоретико-методологічних питань психології особистісної травми та суїциду, формування системи наукових знань в галузі теорії суїцидальної поведінки, практики психологічного консультування та терапії осіб із суїцидальними намірами, формування вмій та навичок консультативної роботи та попередження суїцидальних спроб серед населення.

Завдання курсу – знання з теорії особистісної травми та суїцидальної поведінки, мотивації та факторів, які детермінують суїцидальну спрямованість особистості; понятійний апарат з психології особистісної травми та суїциду на базі ознайомлення з основною психологічною літературою; вміння та навички роботи з діагностичними методиками із суїцидології та інтерпретації отриманих даних для постановки психологічного діагнозу; навички проведення консультування осіб, схильних до суїцидальних намірів у результаті особистісної травми, та опанування студентами методиками та техніками терапії щодо осіб, які здійснили спробу самогубства на період особистісної травми.

Результати навчання (Компетентності): ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній

системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

IV. Структура освітнього компонента сертифікатного курсу

Таблиця 1

№ з/п	Тема	Вид роботи	Кількість годин
1	Назва теми	Лекції	4
2	Назва теми	Практичні	4
...	Назва теми		
		Разом	8

V. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 2

Самостійна робота

№ з/п	Тема
1	2
1	<u>Тема.</u> Теоретичні підходи до визначення феномену особистісної травми та суїцидальної поведінки. Поняття особистісної травми та суїцидальних проявів в сучасній вітчизняній та зарубіжній психологічній науці. Соціально історичний аспект проблеми психотравматизації та самогубства. Психотравма та суїцидальні прояви як наслідок гібридної війни.
2	<u>Тема.</u> Поняття психотравмуючої ситуації, її ознаки та різновиди. Константність травми та тривалість травматичної події. Структура

Продовження таблиці 2

1	2
	психотравмуючої ситуації та її різновиди. Взаємодія факторів сили впливу та тривалості протікання психотравмуючої ситуації емоційну сферу особистості.
3	<p><u>Тема.</u> Особливості впливу психотравмуючої ситуації на емоційно-поведінкову діяльність особистості.</p> <p>Пятифазова модель нормальної або травматичної реакції на травматичні ситуації: перифазна травматична експозиційна фаза; фаза заперечення; інтрузійна фаза; фаза опрацювання; умовна фаза завершення. Особливості реакції вегетативної нервової системи на небезпеку чи загрозу життю: втеча; боротьба; оцепеніння.</p>
4	<p><u>Тема.</u> Психологічна травма, як наслідок пережитої людиною психотравмуючої ситуації.</p> <p>Стрес, травматичний стрес, посттравматичний стресовий розлад. Основні теоретичні моделі посттравматичних стресових розладів. Робота з вторинною травмою.</p>
5	<p><u>Тема.</u> Соціально-психологічні, чинники виникнення та перебігу суїцидальної поведінки у дітей та дорослих.</p> <p>Соціально-психологічні чинники суїцидальної поведінки у дітей та підлітків. Соціально-психологічні чинники суїцидальної поведінки в похилому віці. Соціально-психологічні чинники суїцидальної поведінки у людей в різних сферах професійної діяльності.</p> <p>Соціально-психологічні фактори суїцидальної поведінки засуджених. Психологічні особливості суїциду неповнолітніх. Сімейні фактори суїцидальності неповнолітніх. Суїцидогенні переживання неповнолітніх. Суїцидонебезпечні ситуативні реакції підлітків.</p>
6	<p><u>Тема.</u> Індивідуально-типологічні особливості суїцидальної поведінки у дітей та дорослих.</p> <p>Типи темпераменту та суїцидальна поведінка. Акцентуації характеру та суїцидальна поведінка. Аномалії психічного розвитку та суїцидальна поведінка.</p>
7	<p><u>Тема.</u> Формування резильєнтності та корекція суїцидальних проявів.</p> <p>Використання методики BASIK Ph в діагностиці та корекції ПТСР. Виявлення ресурсних шкал та заходи відновлення за рахунок підсилення занижених шкал. Засоби емоційно-вольової саморегуляції. Характеристика методик вивчення схильності до суїцидальної поведінки.</p> <p>Корекція суїцидальності.</p> <p>Психотерапія як метод корекції і превенції суїцидальної поведінки.</p>
8	<p><u>Тема.</u> Метод травмофокусу в психологічній профілактиці та корекції ПТСР та суїцидальних проявів.</p>

1	2
	Стабілізаційні техніки в травмофокусованій психотерапії. Десенсибілізація переробки рухом очей. Техніки роботи з хронічним болем.
9	<p>Тема. Когнітивно-поведінковий підхід в профілактиці та корекції ПТСР та суїцидальних проявів.</p> <p>Організаційні і правові принципи надання психологічної допомоги суїцидантам. Особливості переживання людьми самогубства близьких. Психологічна допомога людям, які пережили суїцид близьких.</p>

VI. Політика оцінювання

Політика викладача щодо слухача: відвідування занять є обов'язковим. За умови відвідування та якісної підготовки до занять студент може набрати максимальну кількість балів поточного оцінювання. За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу, навчатися он-лайн. За бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності слухачами курсів передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Списування під час модульних контрольних робіт заборонене.
- Письмові роботи студента обов'язково проходять перевірку на наявність плагіату (допускається не більше 20 % текстових запозичень).
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25 %. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Максимально оцінюється робота слухача на занятті (за умови успішної відповіді). За наявності об'єктивних причин (відрядження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

VII. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік та захист випускової роботи слухачів курсів.

VIII. Рекомендована література

1. Блінова О. Є. Психологічні фактори суїцидальної поведінки у підлітковому віці. *Актуальні проблеми суїцидології*. Київ, 2002. Ч. 1. С. 31–33.
2. Вебер Т. Травмафокус: спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. *Litera Nova*. Харків, 2020. 164 с.
3. Гашека Т. В. Практичні рекомендації для проведення психокорекційної роботи з підлітками за наявності суїцидальних ідеацій. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 7. С. 68–72.

4. Гашека Т. В. Профілактика самогубства серед підлітків: методика для вимірювання суїцидальної поведінки. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 4. С. 53–56.
5. Заброцький М., Скаковська Л., Лавренюк Л. Психологу про суїцид. *Психолог*. 2007. № 20. С. 25–30.
6. Завадська Н. В. Проблема самогубства у підлітковому середовищі. *Соціальний працівник*. 2007. № 2. С. 10–12.
7. Загально психологічні особливості суїциду. Психологія суїциду / за ред. В. П. Москальця. Київ, 2004. С. 7–81.
8. Калініна Ю. Запобігання суїцидальній поведінці серед підлітків. *Психолог*. 2005. Верес. № 35. С. 26–32.
9. Кльоц Л. А., Заброцький М. М. Соціальному педагогу про суїцид. *Соціальний працівник*. 2007. Верес. № 17. С. 15–31.
10. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини: навч. посіб. Луцьк: РВВ «Вежа», 2009. 316 с.
11. Коханенко Л. Проблеми самогубства: Погляди І. Сікорського та сучасні дослід. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. № 4. С. 49–51.
12. Лісова О. С. Психологія суїцидальної поведінки. Чернівці: Рута, 2004. 233 с.
13. Медведєв В. С. Самогубство як проблема юридичної психології. *Актуальні проблеми суїцидології*. Київ, 2002. Ч. 2. С. 121–126.
14. Патопсихологія суїцидальної поведінки. Психологія суїциду / за ред. В. П. Москальця. Київ, 2004. С. 145–209.
15. Прийменко В. М. Суїцидальна поведінка. Психологічний аналіз і профілактика: метод. рек. для практичних психологів і соціальних педагогів. Київ: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2005. 43 с.
16. Психологія суїциду: посіб. / за ред. В. П. Москальця. Київ: Академвидав, 2004. 286 с.
17. Подмазін С. Діти із суїцидальними тенденціями: психологічна підтримка. *Психолог*. 2002. (№ 12). С. 8–13.
18. Полегешко О. Психологія суїциду. *Психолог*. 2006. Груд. № 47. С. 23–30.
19. Попередження суїцидальної поведінки дітей і підлітків. *Все для вчителя*. 2003. № 30. С. 53–64.
20. Психологічні травми і самогубство: поради фахівців. *Безпека життєдіяльності*. 2006. № 4. С. 43–44.
21. Рибалка В. В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівській молоді. Київ: Шкільний світ, 2008. 156 с.

22. Рибалка В. В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій проблемної особистості. Київ: Шкільний світ, 2009. 119 с.
23. Романовська Д., Собкова С. Робота з підлітками, схильними до суїциду. *Психолог*. 2006. № 15. С. 26–29.
24. Скаковська Л. А. Практичному психологу про суїцид. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 4. С. 57–62.
25. Собко В. Роздуми про суїцид. *Персонал плюс*. 2006. № 33. С. 6.
26. Сокирська Л. Попередження суїцидальної поведінки дітей та підлітків. *Соціальний педагог*. 2007. № 1. С. 30–34.
27. Сорокопуд В. Від карооких ведмежат до темних тіней дитячого суїциду. *Дзеркало тижня*. 2006. № 2. С. 22.
28. Тененьова Ю. Планета самогубців. *ПіК*. 2004. № 20. С. 26–29.
29. Трусова С. М. Соціально- психологічні передумови та профілактика суїцидальної поведінки підлітків і юнацтва. Київ: Академвидав, 2000. 200 с.
30. Федоренко Р. П. Психологія суїциду: навч. посіб. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 260 с.
31. Харченко Є. М. Психосоціальні аспекти суїцидальної поведінки при церебральному атеросклерозі. Київський міжнародний університет. *Вісник*. Київ, 2006. Вип. 8. С. 182–190.
32. Цимбалюк І. Самогубство як проблема девіантної поведінки. *Психолог*. 2003. (№ 46). С. 12–14.
33. Чудакова О. Феномен суїциду. *Соціальна психологія*. 2003. № 2. С. 134–141.
34. Шавроцька Н., Гончаренко О., Мельникова І. Суїцид як соціально-психологічний феномен. *Психолог*. 2002. № 38/39. С. 46–57.
35. Щербанова С. Г. Мотивація суїцидальної поведінки неповнолітніх як об'єкт комплексного аналізу. *Актуальні проблеми суїцидології*. Київ, 2002. Ч. 2. С. 60–66.

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

СИЛАБУС
освітніх компонентів

Психотехнології арт-терапії з військовими та членами їх родин
(назва освітнього компонента)

сертифікатного курсу
«Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей»
(назва курсу)

Луцьк – 2025

Силабус освітніх компонентів «Психотехнології арт-терапії з військовими та членами їх родин» сертифікатного курсу «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»

Розробник: Магдисюк Людмила Іванівна, доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Силабус освітніх компонентів сертифікатного курсу затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики (протокол № 8 від 22 січня 2025 р.)

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Магдисюк Л. І., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента сертифікатного курсу

Кількість кредитів (1 кредит = 30 год.) **Загальна кількість годин – 24 год.**

Лекції – 8 год.

Практичні заняття – 8 год.

Самостійна робота – 8 год.

II. Інформація про викладача

Магдисюк Людмила Іванівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: мобільний телефон +380665201640;

електронна адреса magdisyukl@ukr.net

Заняття згідно з розкладом, три сесії упродовж трьох місяців.

Консультації з навчального курсу проводяться протягом усього періоду навчання, за узгодженістю з викладачем.

III. Опис освітнього компонента

1. **Анотація курсу** Освітній компонент «**Психотехнології арт-терапії з військовими та членами їх родин**», як необхідна складова професійної підготовки слухачів курсів, є однією з основних форм практичного застосування професійних можливостей психолога шляхом ознайомлення студентів з різними психотехнологіями, методами

арт-терапії, вміння розпізнавати індивідуально-психологічні особливості клієнта; здійснювати психотерапевтичну та консультативну роботу з використанням психотехнік та арттерапевтичних методів.

2. Пререквізити: загальна психологія, основи практичної психології, психологічне консультування, психотерапія.

3. Постреквізити: арт-терапія в роботі з дітьми та дорослими, сімейне консультування та терапія.

4. Мета і завдання освітнього компонента: викладання передбачає ознайомлення слухачів з широким колом теоретико-методологічних питань та оволодіння практичними навиками щодо особливостей використання психотехнологій, методів арттерапії, їх метою, основними завданнями та предметом вивчення, ознайомлення з терапевтичним потенціалом зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та при психологічній корекції в роботі практичного психолога з дітьми та дорослими. Завдання курсу полягає у вивченні сутності психологічної допомоги психотехнологіями, методами арттерапії, вивчення умов та ситуації, які передбачають застосування методів арттерапії в практиці психологічного консультування в роботі з військовими та членами їх родин.

4. Результати навчання (Компетентності)

У студентів у процесі вивчення дисципліни мають бути сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

IV. Структура освітнього компонента сертифікатного курсу

Таблиця 1

Психотехнології арт-терапії з військовими та членами їх родин (види роботи відповідно до навчального плану)

№ з/п	Тема	Вид роботи	Кількість годин
1	Сучасні інтегративні психотехнології в діяльності психолога. Теоретико-методологічні основи застосування методів арттерапії. Основні форми арттерапевтичної роботи. Арттерапевтичний інструментарій.	Лекції	8
2	Ізотерапія. Використання арттехнік в практиці казкотерапії. Метод мандалотерапії Арттехніки роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами. Фототерапія. Бібліотерапія. Віршотерапія. Лялькотерапія як метод арттерапії. Музикотерапія.	Практичні	8
3		Самостійна робота	8
		Разом	24

V. Завдання для самостійного опрацювання

1. Інноваційні тренінгові технології.
2. Інтегративні психотехнології.
3. Супервізія у контексті застосуванні нових психологічних технологій.
4. Методологічні помилки при конструюванні психологічних технологій.
5. Експертна оцінка психотехнологій.
6. Клієнтські технології.
7. Тренерські технології.
8. Психотехніки невербальної комунікації.
9. Програмування психологічних технологій.
10. Трансформаційні ігри як сучасна психотехнологія.
11. Арт-коучінг лідерства у сім'ї та бізнесі.
12. Теорії ігор та їх застосування у психологічній практиці.
13. Психотехнології розвитку цільової спрямованості особистості підлітків у процесі туристичної діяльності.
14. Психотехнології дослідження образу сім'ї у різних культурах.
15. Психотехнології забезпечення розвитку моральності особистості.
16. Психотехнології конструювання психологічного простору особистості.
17. Психотехнології особистісної безпеки.
18. Психологічні технології розвитку суверенності особистості.
19. Психологічні технології розвитку фінансової грамотності школяра.
20. Психологічні технології розвитку економічної культури особистості.
21. Теоретико-методологічні засади тренінгових технологій.
22. Психотехнології конструювання сприятливої соціальної ситуації клієнта за наступними вимірами: психологічним, соціально-психологічним, духовним.
23. Психотехнології розвитку підприємливості особистості.
24. Психологічні технології управління інноваціями.
25. Психологічні технології захисту від маніпулятивних впливів.
26. Психотехнології розкриття ресурсів особистості.
27. Психотехнології прийняття самостійних рішень.
28. Психотехнології економічної соціалізації сучасної молоді.
29. Психотехнології медіації.

30. Сучасні технології обробки первинних психодіагностичних даних.
31. Методологія застосування сучасних інтегративних психотехнологій.
32. Алгоритм побудови сучасних інтегративних психотехнологій.
33. Креативні технології в сучасному організаційному та особистісному консультуванні.
34. Технології роботи з кризовими станами психіки.
35. Психотехнології пропрацювання конфліктів у різних контекстах: тренінг командоутворення, продаж, переговори, сімейних відносин, лідерства, особистісного зростання.
36. Складові психотехнології: мета та завдання; стратегія; тактики; алгоритми моделювання.
37. Психологічні особливості та вікові можливості самопроектування особистості.
38. Сензитивні періоди самопроектування власної особистості.
39. Самопроектування у різних сферах життєдіяльності.
40. Власні проекти у сфері самоздійснення.
41. Наратив як продуктивний методологічний інструментарій, що дозволяє моделювати взаємодію семіотичних і комунікативних процесів.
42. Сучасні технології супроводу психологічних послуг.
43. Основні вимоги до використання сучасних психотехнологій.

VI. Політика оцінювання

Політика викладача щодо слухача: відвідування занять є обов'язковим. За умови відвідування та якісної підготовки до занять здобувачів може набрати максимальну кількість балів поточного оцінювання. За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) здобувач може перездати тему курсу, навчатися онлайн. За бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Списування під час модульних контрольних робіт заборонене.

- Письмові роботи студента обов'язково проходять перевірку на наявність плагіату (допускається не більше 20 % текстових запозичень).
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25 %.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Максимально оцінюється робота слухача на занятті (за умови успішної відповіді). За наявності об'єктивних причин (відрядження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

VII. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік – захист випускної роботи. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач може добрати бали, виконавши певний

вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо). Залік відбувається у формі усного опитування.

VIII. Рекомендована література

1. Антонюк А., Магдисюк Л., Сойко О. Психотехнології та прийоми клієнт-центрованої терапії у роботі з дітьми. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 7–11.
2. Голюк О. Ціннісні орієнтації батьків як основа забезпечення гармонійного буття дитини у сім'ї. *Імідж сучасного педагога*. 2015. С. 41–44.
3. Грицюк І. М., Магдисюк Л. І. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 248 с.
4. Дем'янчук Д., Магдисюк Л. Казкотерапія як засіб профілактики та корекції психологічних проблем підлітків. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 31–34.
5. Замелюк М. І., Магдисюк Л. І. «Дари» Фребеля: психолого-педагогічний аспект. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ*. № 2 (22). Рівне: РВЦ МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2019. С. 74–82.
6. Замелюк М. І., Магдисюк Л. І., Ольхова Н. В. Арт-терапія як засіб творчої самореалізації особистості. *Психологія: реальність і перспективи*. Рівне: РДГУ, 2018. С. 50–57.
7. Замелюк М., Магдисюк Л., Беспарточна О. Ігрові технології: теорія та практика. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 12 (14). С. 285–297.
8. Лазарєв М. Основи педагогічної творчості. Суми: ВВП «Мрія»-ЛТД, 1995. 212 с.
9. Лесик М., Магдисюк Л. Казкотерапія як метод подолання проявів дезадаптації у дітей молодшого шкільного віку. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості*. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 85–88.
10. Луців-Шумська Н., Магдисюк Л. І. Арттерапія як засіб психологічної допомоги молодшим школярам. *Збірник матеріалів V Всеук-*

раїнської студентської науково-практичної онлайн-конференції. Луцьк: Волиньполіграф. 2021. С. 195-196.

11. Магдисюк Л. І. Мистецтво арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку. *Науковий Вісник МДУ. Серія «Педагогіка та психологія»*. Том 7, № 2. 2021. С. 1–7.
12. Магдисюк Л. І. Діагностика та корекція якості життя особистості методами арттерапії (колаж). *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka* № 61 (11/2020): Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2020. S. 54–56.
13. Магдисюк Л. І. Методичні рекомендації до курсу «Арттерапія в роботі з дітьми та дорослими». Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 24 с.
14. Магдисюк Л. І. Методичні рекомендації до курсу «Психотехнології в роботі з дітьми та дорослими». Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 32 с.
15. Магдисюк Л. І. Психологічна корекція особистісної сфери підлітків та молоді. *Освіта та розвиток обдарованої особистості: щоквартальний науково-методичний журнал*. Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України. 2019. № 2 (73), II квартал. С. 64–72.
16. Магдисюк Л. І. Психологічні технології та сучасні технології навчання в роботі психолога, педагога з обдарованими дітьми. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя: КПУ. 2021. № 76. Т. 1. С. 120–130.
17. Магдисюк Л. І., Замелюк М. І. Арттерапія в роботі з обдарованими дітьми: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 192 с.
18. Магдисюк Л. І., Прокопюк І. А. Арт-терапія як засіб розвитку творчого потенціалу в юнацькому віці. *Актуальні проблеми реалізації адаптаційного потенціалу особистості в сучасних умовах життєдіяльності*: Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 96–99.
19. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П., Замелюк М. І. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 152 с.
20. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П., Замелюк М. І. Технології казкотерапії у практиці психологічного консультування дітей та дорослих: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. 216 с.
21. Магдисюк Л., Андросюк Л. Теоретико-методологічний аналіз особливостей розвитку емоційного інтелекту у молодших школярів засобами ігрових технологій. *Перспективи та інновації науки*. 2022. Вип. 10.(15). С. 495–503.

22. Магдисюк Л., Замелюк М., Димарчук Н. Психокорекція порушень емоційних станів дітей молодшого шкільного віку засобами арт-терапії. *Психологічні студії*. Вид. дім «Гельветика», 2023. № 4. С. 35–42.
23. Магдисюк Л., Хлівна О., Дучимінська Т. Арттерапевтичний підхід в роботі практичного психолога зі страхом майбутнього в осіб похилого віку. *Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії: міжнародна колективна монографія*. Переяслав: Домбровська Я. М., 2020. С. 160–173.
24. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності та написання курсових робіт (проектів) здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Практична психологія» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти / Л. І. Магдисюк та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 24 с.
25. Москалець В. П. Основний психологічний зміст та розвивально-особистісний потенціал ігрової діяльності. *Практична психологія та соціальна робота*. 2009. № 10. С. 1–10.
26. Назарець А., Магдисюк Л. Нейрографіка як інноваційний метод арттерапії трансформації особистості. *Актуальні проблеми практичної психології у Волинському регіоні*. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 102–105.
27. Неділько І. М., Хомярчук А.П., Магдисюк Л.І. Інноваційне освітнє середовище: теоретичний аспект. *Перспективи та інновації науки. Електронний журнал*. № 6 (11). 2022. С. 278–288.
28. Нерода Д., Магдисюк Л. Вплив мультфільмів на внутрішню організацію міжособистісних відносин молодшої сім'ї. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 179–183.
29. Олійник І. В. Арт-терапія як одна з інноваційних психолого-педагогічних технологій у професійній діяльності соціальних працівників. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 61.
30. Піхоцька В., Магдисюк Л., Патута Б. Особливості використання арттерапевтичних методів у роботі із підлітками. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості*. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 140–143.

31. Прокопюк І., Магдисюк Л. Арт-терапія: шлях до самопізнання, самовираження та зцілення. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості*: Луцьк : Вежа-Друк, 2024. С. 125-128.
32. Сила дихання: психологічні засоби відновлення: навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 120 с.
33. Сухомлинський В. О. Я розповім вам казку. Філософія для дітей. Харків: ВД «Шк.», 2016. 576 с.
34. Тітов І. Творча уява молодшого школяра: її критерії та функції у навчальній діяльності. *Обдарована дитина*. 2008. № 10. С. 56–60.
35. Федоренко Р. П., Грицюк І. М., Магдисюк Л. І. Психологія сімейних взаємин: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 344 с.
36. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Психологія молодшої сім'ї: монографія. Вид. 2-ге, доповн. та змін. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 392 с.
37. Шкарлатюк К. І., Магдисюк Л. І., Сойко О. В. Казкотерапія як метод психологічної допомоги: методичні рекомендації до курсів «Психотерапія», «Позитивна психотерапія» та «Арттерапія». Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 48 с.
38. Шмига Б., Магдисюк Л., Сойко О. Особливості застосування ігрової діяльності у корекційно-розвитковій роботі з дітьми з РАС. *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 265–269.
39. Шульга Л. М. Барвіста радість: метод. посіб. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2017. 336 с.
40. Шульга Л. М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. Конспект лекцій і занять (за матеріалами власного досвіду). Київ: ІСДО, 1996. 236 с.
41. Шульга Л. М. Розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2002. 204 с.
42. Zamelyuk M. Mahdysiuk L. The Mastery of Art Therapy in Working with Preschool Children. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Pedagogy and Psychology»*. 2021. Vol. 7, № 2. P. 79–85.

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

СИЛАБУС

Первинна психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей
(назва освітнього компонента)

Сертифікатний курс
Підвищення професійної компетентності
Напрямок:
«Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»

Луцьк – 2025

Силабус ОК – «Первинна психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей», сертифікатний курс з підвищення професійної компетентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей».

Розробник: Федоренко Р. П., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психодіагностики Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Силабус освітніх компонентів сертифікатного курсу затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики (протокол № 8 від 22 січня 2025 р.)

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Федоренко Р. П., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Сертифікатний курс Підвищення професійної компетентності Напрям «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 12 /0,4		Рік (термін) навчання – 3 місяці
		Семестр: протягом року
ІНДЗ: €		Лекції 4 год.
		Практичні 4 год. Лабораторні –
		Самостійна робота 4 год.
Консультації –		
Форма контролю: тестування		
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

Федоренко Раїса Петрівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: мобільний телефон +380506754066;

електронна адреса fedor.indira@gmail.com

Заняття згідно з розкладом, три сесії упродовж трьох місяців.

Консультації з навчального курсу проводяться протягом усього періоду навчання, за узгодженістю з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. Анотація. Тематика навчальної дисципліни «Первинна психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей» призначена для вивчення слухачами курсу теоретичних і практичних аспектів надання первинної психологічної допомоги особам, які знаходяться в стані дистресу в результаті щойно пережитого або поточної важкої кризової події; залучення фахівців інших категорій в разі потреби (напр., в разі наявності важких фізичних травм, що загрожують життю та вимагають екстреної медичної допомоги; при змінах у психічному стані, які не дозволяють особам самотійно піклуватися про себе або про своїх дітей, а також може заподіяти шкоду собі або іншим людям і тощо); надання допомоги у встановленні зв'язку з відповідними службами і структурами соціальної підтримки.

Пререквізити: Інтердисциплінарний підхід до травми в роботі з кризовими клієнтами.

Постреквізити: Психологічні методи в самопомозі і роботі з особами в кризових станах; формування стресостійкості особистості в умовах кризи.

Мета і завдання навчальної дисципліни: викладання навчальної дисципліни передбачає ознайомлення слухачів з колом теоретико-методологічних питань та оволодіння практичними навичками щодо особливостей надання первинної психологічної допомоги (ППД); формування у слухачів знань з теорії надання ППД, алгоритму дій та етапів надання первинної психологічної допомоги, дотримання основних принципів та етики надання ППД. Опанування слухачами техніками емоційної саморегуляції.

IV. Результати навчання (Компетентності)

Студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички міжособистісної взаємодії.

- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність, відповідно до запиту.
- Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та розвитку.

V. Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни представлена у вигляді табл. 2.

Таблиця 2

№	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Усього	у тому числі				
			Лек.	Практ.	Лаб.	Кон-сульт.	Сам. роб.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи, процедура та технологія надання ППД							
	Тема: Сутність первинної психологічної допомоги. Побудова контакту та зони безпеки.	2	1				1
	Тема: Робота зі стресовим синдромом: стабілізація на тілесному рівні.	2	1	1			
	Тема: Основи кризового консультування, його основні принципи та етапи.	2	1				1
	Тема: Техніки кризового консультування	2	1	1			
	Тема: Первинна психологічна допомога дітям під час війни	2		1			1
	Тема: Принципи та етика надання первинної психологічної	2		1			1
	Разом за змістовим модулем 1	12	4	4			4

VI. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

Самостійна робота

№ з/п	Тема
1	2
1	<p>Тема: Теоретичні основи надання первинної психологічної допомоги. ППД і кризове консультування.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надання первинної практичної допомоги, оцінка потреб і проблем. - Надання допомоги у задоволенні нагальних потреб. - Встановлення зв'язку з необхідними службами. - Захист від подальшої шкоди.
2	<p>Тема: ППД в кризовій ситуації. Надання психологічної допомоги.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допомога у формуванні відчуття безпеки, зв'язку з іншими людьми, спокою і надії. - Сприяння доступу до соціальної, фізичної та емоційної підтримки. - Зміцнення віри в можливість допомогти собі та оточуючим.
3	<p>Тема: Складові первинної психологічної допомоги :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективне спілкування. - Дотримання оперативних правил ППД (дивитися, слухати, направляти). - Завершення надання допомоги.
4	<p>Тема: Допомога психіці в ситуації травматичних подій. Техніки емоційної саморегуляції.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Природні рефлексорні реакції. Соціально прийнятні стратегії для виживання (збентеження, фізичне або емоційне збудження, тривога, виснаження, смуток, зціпеніння, притуплення реакції на зовнішні подразники). - Техніка «Дихання за квадратом». - «Дистанціювання». - Техніка на тілесну концентрацію і усвідомлюваність. - Техніка човникової уваги. - Техніка «Абетка ресурсів».
5	<p>Тема: Надання ППД дітям різних вікових категорій. Техніки емоційної саморегуляції.</p> <p>Методика «Два кольори» Методика «Поясни, що відбувається» Методика «Безпечне місце» Методика «Обійми безпеки» Методика «Малюнок острова» Методика «Вулкан» Методика «Долонька» Методика «Ресурси нашої родини».</p>

1	2
6	<p>Тема: Правила й етика первинної психологічної допомоги та кризового консультування.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надання максимально можливої допомоги. - Врахування особливостей різних культурних категорій. - Дотримання етичних правил : «потрібно», «не потрібно».

VII. Види (форми) індивідуально-дослідних завдань

Індивідуальна науково-дослідна робота слухачів (ІНДЗ) передбачає оволодіння методами, формами, технологією надання первинної психологічної допомоги особам, які перебувають у певній кризовій ситуації; навичками кризового консультування в роботі з різними категоріями клієнтів, які отримали первинну психологічну допомогу; техніками емоційної саморегуляції.

VIII. Форма підсумкового контролю

Контролем успішності навчання є *тестування*.

IX. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування Київ: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
2. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод.посіб. / Л. І. Магдисюк, Р. П. Федоренко, А. П. Мельник та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 236 с.
3. Васьківська С. Психологічний запит клієнта. *Психолог*. 2007. № 4. С. 17–18.
4. Гриценюк Л. Техніка «Я-висловлювання». *Психолог*. 2005. № 44. С. 17–20.
5. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах: методичні

- рекомендації / Я. В. Мацегора, І. В. Воробйова, О. С. Колесніченко, І. І. Приходько. Харків: НА НГУ, 2015. 69 с.
6. Федоренко Р. П. Практикум з психологічного консультування: навчально-методичний посібник. Луцьк: «Вежа», 2005. 105 с.
  7. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 368 с.
  8. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посіб. Київ: ВД «Професіонал», 2007. 544 с.
  9. Шкарлатюк К.І. Ціннісно-сміслові орієнтації осіб, які пережили психотравму. *Психологія. Цінності. Особистість*. Луцьк, 2016. С. 212–218.
  10. Кокун О. М. Особливості вияву негативних психічних станів у військовослужбовців внаслідок тривалої участі в бойових діях та перебування в зоні АТО. *Вісник Національного університету оборони України*. 2015. Вип. 3(46). С. 123–129.
  11. Колесніченко О. С. Визначення травматичності бойового досвіду та психологічна діагностика стійкості військовослужбовців Національної гвардії України до травматизації бойовим досвідом: метод. рек. Харків, 2017. 63 с.
  12. Кохан В. Г., Потапчук Є. М. Пропозиції військовому керівнику щодо збереження психічного здоров'я підлеглого особового складу. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. 2003. т. V, ч. 3. С. 154–162.
  13. Радиш Я. Ф. Медична реабілітація військовослужбовців як наукова проблема: теоретико-методологічні засади. *Економіка та держава*. 2012. № 3. С. 103–106.
  14. Савченко О., & Калюк О. Методика діагностики когнітивних аспектів суб'єктивного благополуччя особистості. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. С. 89–101.
  15. Санташов В. Психологічні особливості конфліктної поведінки військовослужбовців строкової служби: дис. канд. психол. наук 19.00.01. Київ, 2009. 19 с.
  16. Скрипкін О. Г., Дейко А. Б., Еверт О. В. Діяльність психолога у ході психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України: методичні рекомендації / Міністерство оборони України, наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України. НДЦ ГП ЗС України. 2016. 110 с.

17. Смолянчук В. Соціально-психологічні основи оборонного мислення людини і суспільства. *Нова політика*. 2000. № 6. С. 57–62.
18. Ягупов В. Військова психологія: підручник. Київ: Тандем, 2004. 656 с.
19. Янковська О. Ю., Охріменко І. М. Посттравматичний стресовий розлад у військовослужбовців: погляд на проблему. *Забезпечення психологічної допомоги в секторі Сил оборони України*: зб. тез Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму (м. Київ, 30 червня 2022 р.). Київ: «Вид-во Людмила», 2022. С. 293–295.
20. Gros M. J., & Iacono V. I. Psychological Rehabilitation of Veterans with PostTraumatic Stress Disorder: Clinical Applications. *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*. 2019. P. 175–182.
21. Johnson, D. R., & Lubin, H. Art Therapy and Trauma-Focused Interventions for Veterans with PTSD: A Comprehensive Review. *Journal of Military Psychology*. 2020. P. 232–245.
22. Malchiodi, C. A., & Perry, B. D. Creative Interventions in the Treatment of Military Trauma: An Integrative Approach. *Journal of Trauma and Creative Arts Therapy*. 2021. P. 98–113.

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

СИЛАБУС
освітніх компонентів

Робота з психотравмою: травмофокусована психотерапія
(назва освітнього компонента)

сертифікатного курсу
«Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей»

Луцьк – 2025

Силабус освітніх компонентів «Робота з психотравмою: травмофокусована психотерапія» сертифікатного курсу «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей»

Розробник: Мельник Антоній Петрович, доцент, кандидат психологічних наук, доцент

Силабус освітніх компонентів сертифікатного курсу затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики (протокол № 8 від 22 січня 2025 р.)

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Мельник А. П., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента сертифікатного курсу

Кількість кредитів (1 кредит = 30 год.) Загальна кількість годин – 14 год

Лекції – 4 год

Практичні заняття – 4 год

Самостійна робота – 6 год

II. Інформація про викладача

Мельник Антоній Петрович

Науковий ступінь: Доцент

Вчене звання: Кандидат психологічних наук.

Посада: Доцент кафедри практичної психології та психодіагностики.

Контактна інформація: 0972141624;

E-mail: antonij_m@ukr.net

Заняття згідно з розкладом, три сесії упродовж трьох місяців.

Консультації з навчального курсу проводяться протягом усього періоду навчання, за узгодженістю з викладачем.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Складність та психологічна основа проблематики суїциду спонукали введення спецкурсу «Робота з психотравмою: травмофокусована психотерапія» для слухачів з числа студентів спеціальності «Психологія», ветеранів війни та членів їх родин щодо опанування ними

науковими теоріями саморуйнуючої поведінки, основними її чинниками, засвоєння прикладних аспектів зазначеної проблеми і формування навичок надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам війни та членам їх родин.

Мета і завдання освітнього компонента:

Мета дисципліни – ознайомлення слухачів із широким колом теоретико-методологічних питань з кризової психології та психології особистісної травми, формування системи наукових знань в галузі теорії психічних станів та наслідків перебування людини в екстремальній ситуації, практики психологічного консультування та терапії осіб із психічними станами, як наслідками перебування в екстремальній ситуації, формування вмій та навичок консультативної роботи та попередження негативних проявів поведінки серед населення.

Завдання курсу – знання з теорії особистісної травми та екстремальної ситуації, мотивації та факторів, які детермінують наслідки психотравмівних подій, що впливають на поведінку військових; понятійний апарат з психології особистісної травми та її наслідків на базі ознайомлення з основною психологічною літературою; вміння та навички роботи з діагностичними методиками із екстремальності та інтерпретації отриманих даних для постановки психологічного діагнозу; навички проведення консультування осіб та надання їм ППД у результаті особистісної травми, а також опанування методиками та техніками терапії щодо військових та ветеранів, які знаходяться на стадії ресоціалізації.

Результати навчання (Компетентності):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

IV. Структура освітнього компонента сертифікатного курсу

Таблиця 1

№ з/п	Тема	Вид роботи	Кількість годин
1	Поняття про психотравму та травмафокусовану терапію.	Лекції	4
2	Психологічні підходи до роботи з психотравмою.	Практичні	2
3	Принципи роботи EMDR	Практичні	2
		Разом	8

V. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 2

№ з/п	Тема
1	2
1	<u>Тема.</u> Теоретичні підходи до визначення феномену особистісної травми та афективної поведінки. Поняття особистісної травми та афективної поведінки в сучасній вітчизняній та зарубіжній психологічній науці. Соціально історичний аспект проблеми психотравматизації. Психотравма як наслідок гібридної війни.

Закінчення таблиці 2

1	2
2	<p><u>Тема.</u> Поняття психотравмуючої ситуації, її ознаки та різновиди. Константність травми та тривалість травматичної події. Структура психотравмуючої ситуації та її різновиди. Взаємодія факторів сили впливу та тривалості протікання психотравмуючої ситуації емоційну сферу особистості.</p>
3	<p><u>Тема.</u> Особливості впливу психотравмуючої ситуації на емоційно-поведінкову діяльність особистості. Пятифазова модель нормальної або травматичної реакції на травматичні ситуації: перитравматична експозиційна фаза; фаза заперечення; інтрузійна фаза; фаза опрацювання; умовна фаза завершення. Особливості реакції вегетативної нервової системи на небезпеку чи загрозу життю: втеча; боротьба; оцепеніння.</p>
4	<p><u>Тема.</u> Психологічна травма, як наслідок пережитої людиною психотравмуючої ситуації. Стрес, травматичний стрес, посттравматичний стресовий розлад. Основні теоретичні моделі посттравматичних стресових розладів. Робота з вторинною травмою.</p>
5	<p><u>Тема.</u> Формування резильєнтності та корекція панічних проявів. Використання методики BASIK Ph в діагностиці та корекції ПТСР. Виявлення ресурсних шкал та заходи відновлення за рахунок підсилення занижених шкал. Засоби емоційно-вольової саморегуляції. Характеристика методик вивчення схильності до стресової поведінки. Корекція негативних емоційних станів. Психотерапія як метод корекції і превенції стресів, дистресів та афективної поведінки.</p>
6	<p><u>Тема.</u> Метод травмофокусу в психологічній профілактиці та корекції ПТСР та суїцидальних проявів. Стабілізаційні техніки в травмофокусованій психотерапії. Десенсибілізація переробки рухом очей. Техніки роботи з хронічним болем.</p>
7	<p><u>Тема.</u> Когнітивно-поведінковий підхід в профілактиці та корекції ПТСР та суїцидальних проявів. Організаційні і правові принципи надання психологічної допомоги суїцидантам. Особливості переживання людьми самогубства близьких. Психологічна допомога людям, які пережили суїцид близьких.</p>

VI. Політика оцінювання

Політика викладача щодо слухача: відвідування занять є обов'язковим. За умови відвідування та якісної підготовки до занять

слухач може набрати максимальну кількість балів поточного оцінювання. За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) слухач може перездати тему курсу, навчатися он-лайн. За бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Максимально оцінюється робота слухача курсів на занятті (за умови успішної відповіді). За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

VII. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік та захист роботи слухачами.

VIII. Рекомендована література

1. Блінова О. Є. Психологічні фактори суїцидальної поведінки у підлітковому віці. *Актуальні проблеми суїцидології*. Київ, 2002. Ч. 1. С. 31–33.
2. Вебер Т. Травмафокус: спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. *Litera Nova*. Харків, 2020. 164 с.
3. Гашека Т. В. Практичні рекомендації для проведення психокорекційної роботи з підлітками за наявності суїцидальних ідеацій. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 7. С. 68–72.
4. Гашека Т. В. Профілактика самогубства серед підлітків: методика для вимірювання суїцидальної поведінки. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 4. С. 53–56.
5. Заброцький М., Скаковська Л., Лавренюк Л. Психологу про суїцид. *Психолог*. 2007. № 20. С. 25–30.
6. Завадська Н. В. Проблема самогубства у підлітковому середовищі. *Соціальний працівник*. 2007. № 2. С. 10–12.

7. Загально психологічні особливості суїциду. *Психологія суїциду* / за ред. В. П. Москальця. Київ, 2004. С. 7–81.
8. Калініна Ю. Запобігання суїцидальній поведінці серед підлітків. *Психолог*. 2005. № 35. С. 26–32.
9. Кльоц Л. А., Заброцький М. М. Соціальному педагогу про суїцид. *Соціальний працівник*. 2007. № 17. С. 15–31.
10. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини: навч. посіб. / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич; за ред. І. Я. Коцана. Луцьк: РВВ «Вежа», 2009. 316 с.
11. Коханенко Л. Проблеми самогубства: погляди І. Сікорського та сучасні дослід. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. № 4. С. 49–51.
12. Лісова О.С. Психологія суїцидальної поведінки. Чернівці: Рута, 2004. 233 с.
13. Медведєв В. С. Самогубство як проблема юридичної психології. *Актуальні проблеми суїцидології*. Київ, 2002. Ч. 2. С. 121–126.
14. Прийменко В. М. Суїцидальна поведінка. Психологічний аналіз і профілактика: метод. рек. для практичних психологів і соціальних педагогів. Київ: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2005. 43 с.
15. Подмазін С. Діти із суїцидальними тенденціями: психологічна підтримка. *Психолог*. 2002. № 12. С. 8–13.
16. Психологічні травми і самогубство: поради фахівців. *Безпека життєдіяльності*. 2006. № 4. С. 43–44.
17. Сокирська Л. Попередження суїцидальної поведінки дітей та підлітків. *Соціальний педагог*. 2007. № 1. С. 30–34.
18. Сорокопуд В. Від карооких ведмежат до темних тіней дитячого суїциду. *Дзеркало тижня*. 2006. № 2. С. 22.
19. Тененьова Ю. Планета самогубців. *ПіК*. 2004. № 20. С. 26–29.
20. Трусова С. М. Соціально- психологічні передумови та профілактика суїцидальної поведінки підлітків і юнацтва. Київ: Академвидав, 2000. 200 с.
21. Федоренко Р. П. Психологія суїциду: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк., 2011. 260 с.

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики
Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

СИЛАБУС

Освітніх компонентів сертифікатного курсу
Психологічні засади реабілітації, відновлення
військовослужбовців та членів їх сімей
(назва освітнього компонента)

«Психологічна допомога військовослужбовцям
та членам їх сімей»
(назва сертифікатного курсу)

Луцьк–2025

Силабус освітніх компонентів «Психологічні засади реабілітації, відновлення військовослужбовців та членів їх сімей» сертифікатного курсу «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей».

Розробник: Ізмаїлов Р. П., клінічний психолог КП «Волинський обласний госпіталь ветеранів війни» Волинської обласної ради

Силабус освітніх компонентів сертифікатного курсу затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики (протокол № 8 від 22 січня 2025 р.)

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

© Ізмаїлов Р. П., 2025 р.

I. Опис освітнього компонента сертифікатного курсу

Кількість кредитів (*1кредит=30год.*)

Загальна кількість годин – 8 год

Лекції – 4 год

Практичні заняття – 4 год

II. Інформація про викладача

Ізмаїлов Руслан Петрович, асистент кафедри практичної психології та психодіагностики ВНУ імені Лесі Українки, клінічний психолог КП «Волинський обласний госпіталь ветеранів війни» Волинської обласної ради

e-mail: @gmail.com

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Діяльність майбутніх слухачів передбачає знання та вміння щодо психологічного супроводу в реабілітаційному процесі. Становленню відповідних фахових навичок і умінь здобувачів вищої освіти, формуванню їхньої професійної компетентності сприяє оволодіння основами знань та практичних навичок психологічної допомоги при вивченні курсу «Реабілітаційна психологія».

Метою викладання освітнього компонента є оволодіння знаннями, щодо психологічної реабілітації осіб з психосоматичними та психічними захворюваннями, осіб з девіантними формами поведінки, особливо

залежних від наркотичних, хімічних, медикаментозних засобів та алкоголю, осіб в екстремальних ситуаціях та кризових станах.

Завдання освітнього компонента полягають у вивченні знань про цілі та методи реабілітаційної та психотерапевтичної роботи з особами, що страждають психічними порушеннями і знайомство з відповідними поняттями; знань про психотерапевтичний підхід при кризових станах, при суїцидах і про причини суїцидальної поведінки, про профілактику і наступне спостереження працівниками психологічних і соціальних служб за особами, що пережили суїцидальну кризу; визначення людей, що особливо піддані ризику суїциду; епідеміології суїцидів, суїцид у судовому процесі; знань про зловживання і залежність від психотропних речовин (хвороби залежності), про умови їхнього виникнення, поширеності і наслідках; мети і форми лікування, можливості запобігання; знань про застосування психотропних препаратів (медикаментозна залежність); інформація про основні положення психотерапії, прогнози, проблеми діагностики і хворобливі наслідки зловживання психотропними препаратами; знань про дію наркотиків, клінічних наслідках зловживання наркотичними речовинами і про підходи до психотерапевтичної роботи; знань про цілі, методи і зміст сексуального консультування і психологічної терапії сексуальних розладів; осмислення філософської і психотерапевтичної самооцінки ролі медичного психолога, психотерапевта, психіатра як консультанта і співробітника, психологічного консультування хірургічних пацієнтів, взаємодія з хірургами, персоналом, що обслуговує хірургічних хворих та онкологічних хворих. Знайомство з особливими комплексами задач психіатричних консультацій; ознайомлення з технікою психотерапії при кризових ситуаціях; знання першої допомоги в класичних невідкладних випадках; знань про проблеми реабілітації і соціальної адаптації людей, що побували в екстремальних ситуаціях та ін.

Результати навчання (Компетентності)

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організувати та реалізувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

IV. Структура освітнього компонента сертифікатного курсу

Таблиця 1

№ з/п	Тема	Вид роботи	Кількість годин
1	Тема: «Рівні підтримки психічного здоров'я»	Лекція	2
2	Тема: «Психологічна допомога учасникам бойових дій»	Лекція	2
3	Тема: «Психологічна допомога родинам ветеранам»	Практична	2
4	Тема: «Профілактика та подолання професійного вигорання»	Практична	2
		Разом	8

4. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 2

Самостійна робота

<p>Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології. Теоретичні аспекти реабілітології як науки та сфери практичної діяльності. Історія виникнення та розвитку реабілітації, сучасні аспекти реабілітації. Закон про реабілітацію інвалідів в Україні. Визначення реабілітації, прийняте на нараді Міністрів охорони здоров'я та сучасне міжнародне визначення поняття. Види реабілітації. Медична реабілітація, її зміст та складові. Професійна реабілітація та її складові: профорієнтація, отримання професії, адекватне працевлаштування. Трудова реабілітація. Соціальна реабілітація. Основні реабілітаційні аспекти: психологічний, медичний, фізичний, професійний, соціальний, економічний. Рівні реабілітації, фази, варіанти, етапи реабілітації. Реабілітаційний потенціал і реабілітаційний прогноз, принципи реабілітації. Ефективність реабілітації. Індивідуальна програма реабілітації.</p>
<p>Тема 2. Теоретичні питання реабілітаційної психології. Реабілітаційна психологія, її визначення місце в системі реабілітації та психологічних дисциплін. Психотерапевтичне втручання або психотерапевтична інтервенція, їхня характеристика. Методи, функції, показання до застосування окремих методик психологічного консультування, психокорекції та психотерапії. Психологічні аспекти реабілітаційного потенціалу. Поняття «реабілітація». Історичні корені реабілітаційної психології. Реабілітація в системі практичної</p>

	<p>охорони здоров'я. Визначальні характеристики і професійні функції реабілітолога, психолога-психотерапевта. Реабілітаційне консультування. Поняття «професія». Зміст праці психотерапевта. Базова освіта реабілітаційного консультанта. Професії, зв'язані з процесом реабілітації. Професійні функції консультанта по реабілітації. Ціль реабілітаційного консультування. Навички, знання й обов'язки, якими повинний володіти реабілітаційний консультант.</p>
	<p>Тема 3. Хвороби залежності та реабілітаційні психологічні технології. Сутність і причини хвороб залежності. Визначення понять: наркоманія, залежність, зловживання. Ознаки залежності. Види (класи) психотропних субстанцій. Умови виникнення залежності. Взаємовідносини: людина – наркотик – оточення. Поширеність залежностей. Наслідки зловживання і залежності від споживання психотропних речовин: психічні зміни, соціальні наслідки. Лікування залежностей. Лікувальні фази. Лікувальні установи. профілактичні (превентивні) заходи. Зловживання алкоголем – алкогольна залежність. Постановка діагнозу. Взаємини з лікарем. психологічні та психіатричні наслідки алкогольної залежності. Психотерапія алкогольної залежності: індивідуальна, групова, групи анонімних алкоголіків. Методи навчання, гіпнозу, аутогенного тренування, когнітивно-поведінкові методики. Психотерапія: підтримуюча. Зловживання медикаментами – медикаментозна залежність. Постановка діагнозу. Медикаменти в контексті залежності і зловживання. Хворобливі наслідки зловживання медикаментами. Терапія. Зловживання наркотиками – наркотична залежність. Визначення поняття. Зловживання і залежність при різних типах наркотиків. Лікування наркоманів. Лінія поведінки в спілкуванні з наркоманами. Зловживання і залежність від «отрути», яка викликає задоволення.</p>
	<p>Тема 4. Кризові стани і психологічна допомога при них. Афективні розлади. Суїцидальність. Психотерапевтичний супровід суїцидентів. Структура мотивів суїцидального поведінки. Самогубство, убивство. Освіта, профілактика, раннє розпізнавання. Група ризику. Частота суїцидальних спроб. Суїцид і судовий розгляд. Психолог, психотерапевт, психіатр – консультант. Процес консультування. Пацієнт, хірург, медичний психолог, психіатр. Підхід до умираючого. Біль і лікування болю. Психотерапія при кризових станах. Перша допомога при психіатричних, невідкладних випадках. Депресивні синдроми. Депресивні захворювання. Діагностика. Депресивні реакції особистості. Соціотерапія і заходи для створення психотерапевтичного середовища</p>
	<p>Тема 5. Реабілітація та психологічна і соціальна допомога особам, що перебували в зоні бойових дій, постраждали від стихійних лих, аварій, катастроф. Реабілітація та поліпшенні якості життя осіб з психосоматичними розладами, профілактика соціальної і психічної дезадаптації в дітей і підлітків, евакуйю-</p>

	<p>ваних із зони бойових дій. Реабілітаційні заходи, проведені з людьми, що постраждали при стихійних лихах, аваріях, катастрофах тощо.</p> <p>Індивідуальна та групова психотерапія, гіпноз, навіювання, сугестія, аутогенне тренування.</p>
	<p>Тема 6. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах. Сексуальні проблеми і розлади. Проблеми похилого віку.</p> <p>Мета і методи реабілітаційної роботи з людьми, що страждають психічними порушеннями. Соціальна реабілітація. Психологи в психіатричній клініці. Метаболічні, ендокринні і післяопераційні психічні розлади. Психотерапія. Психічні розлади при епілепсії. Особистість хворих епілепсією. Психози при вагітності й у післяпологовий період. Психологія вагітності і післяпологового періоду. Сексуальні функціональні розлади. Сексуальні різниці між чоловіками і жінками. Розлади у чоловіків. Розлади у жінок. Терапія сексуальних розладів</p>
	<p>Тема 7. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях.</p> <p>Аспекти розвитку психосоматичних розладів. Характеристика психологічних факторів, виникнення психосоматичних захворювань та їх психологічні прояви. Психологічні методи лікування розладів серцево-судинної та ендокринної системи, органів дихання та травлення. Психотерапевтичні методики: аутогенне тренування, тілесно-орієнтована психотерапія, навіювання, гіпноз. Психодинамічний напрям психотерапії при психосоматичних захворюваннях.</p>
	<p>Тема 8. Реабілітаційна психологічна допомога при онкозахворюваннях.</p> <p>Онкологічні захворювання, теорії їх виникнення і розвитку. Розповсюдженість, Локалізація ураження у чоловіків та жінок. Стадії пухлинного процесу, прогноз протікання, вихід. Види консервативного та оперативного лікування. Психологічний аспект реабілітації онкохворих: реабілітаційний потенціал та прогноз. Основні методи психотерапії, що застосовуються у онкологічних хворих.</p>
	<p>Тема 9. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах.</p> <p>Основні види неврозів: істеричний неврастенічний, невроз нав'язливих станів. Теоретичне обґрунтування виникнення та розвитку невротичних станів. Прояви істеричного, неврастенічного та обсесивно-компульсивного неврозів. Психотерапевтичні методи лікування спілкування істеричного неврозу з позицій психодинамічного напрямку: гіпноз, навіювання, психоаналіз. Неврастенічний та обсесивно-компульсивний неврози, їх лікування: гештальттерапія, короткострокова психотерапія, психодрама, нейролінгвістичне програмування, тілесно-орієнтована психотерапія.</p>

V. Політика оцінювання

Політика викладача щодо слухача (*щодо відвідування занять*)

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності слухачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Списування під час модульних контрольних робіт заборонене.
- Письмові роботи студента обов'язково проходять перевірку на наявність плагіату (допускається не більше 20 % текстових записоків).
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25 %. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

VI. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та умінь синтезу-

вати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання та форма проведення заліку та іспиту повинні бути визначені у силабусі освітнього компонента сертифікатного курсу.

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

(літературні джерела, рекомендована література

(основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші)

1. Александров Д. О. Характер і види екстремальних ситуацій. Психологічний вплив екстремальних ситуацій на особистість працівника правоохоронних органів. URL: westudents.com.ua/.../81623-1-harakter-vidi-ekstremalnih-situatsy-psihologchniy-vpli...
2. Безпека життєдіяльності людини. Надзвичайні ситуації воєнного характеру. URL: westudents.com.ua/glavy/2641-nadzvichayn-situats-vonnogo-harakteru.html
3. Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія: посібник [для студ. вищ. навч. закл.] Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
4. Бріер Д., Скот К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів: Свічадо, 2015. 448 с.
5. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: Юрид. думка, 2007. 992 с.
6. Види екстремальних ситуацій та їх характеристика. URL: westudents.com.ua/.../81623-1-harakter-vidi-ekstremalnih-situatsy-psihologchniy-vpli...
7. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
8. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів: Ін-т психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
9. Горностай П. П. Колективна травма та групова ідентичність. *Психологічні перспективи. Спеціальний випуск: Актуальні проблеми психології малих, середніх та великих груп*. Т. 2. Проблема цілісності суспільства, групи та особистості. Київ, 2012. С. 89–95.
10. Гоцуляк Н. Є. Психологічна травма: аналіз та шляхи її подолання. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe?

11. Гридковець Л. М. Реабілітаційна психологія. Київ: КІБіТ, 2015. 42 с.
12. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / за заг. ред. Г. Католик [колективна монографія]. Львів: Астролябія, 2012. 312 с.
13. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: метод. рек. Київ; Харків: ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», 2014. Дім Інвалідів Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%BC_%D0%86%D0%BD%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B4%D1%96%D0%B2
14. Допомога дітям, постраждалим внаслідок воєнного конфлікту: довідник вихователя дошкільного навчального закладу / за ред. Н. В. Пророк. Слов'янськ: ПП «Канцлер», 2015. 84 с.
15. Екстремальна психологія: підручник / за заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
16. EMDR. Подолання наслідків психотравми: практ. посіб. / за ред. Арне Гофмана. Львів: Свічадо, 2017. 259 с.
17. Зарецька Н. В., Гридковець Л. М. Організаційні засади надання психологічної реабілітації учасникам АТО членам їх сімей. *Вісник КІБіТ*. 2016. № 7. С. 26–33.
18. Іванова О. Л., Пінчук І. Я., Хаустова О. О., Степанова Н. М., Чайка А. В., Пінчук А. О. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту. Підтримка реформи соціального сектору в Україні / за ред. О. Л. Іванової. URL: <http://zn-upszn.at.ua/DOK/methodic.pdf>.
19. Іпатов А. В., Сергієні О. В., Войтчак Т. Г. Професійна реабілітація інвалідів. Дніпропетровськ, 2005. 227 с.
20. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ: ПУЛЬСАРИ, 2017. 216 с.
21. Козлов М. І. Психологічна травма. Психотравма. URL: psychologis.com.ua/psihologicheskaaya_travmazpt_psihotravma.htm
22. Колективна травма. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Колективна_травма
23. Кризова психологія: навч. посіб. / за заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків: НУЦЗУ, 2010. 401 с.

24. Литвиненко О. Д. Проблема психотравми у психологічній науці: основні погляди та підходи. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_64.exe?
25. Литвиненко С. А., Ямницький В. М. Психологія травми: трансгенераційний та феноменологічний аспекти. URL: [irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?)
26. Медсанбат: бойовий стрес. URL: <http://www.medsanbat.info/medsanbat-boyoviy-stres/>
27. МКХ-10 – онлайн-довідник Міжнародна Класифікація Хвороб. МКБ-10. URL: <https://mkh10.com.ua/>
28. Мобільна психологічна допомога. Канадсько-українська фундація. URL: <http://psyservice.org>
29. Монотравми і політравми: класифікація та ознаки. URL: biomedicina.com.ua/monotravmy-i-politravmy-klassifikatsiya-ta-oznaky/
30. Найдъонов М. І. Психологія травмивних ситуацій. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html
31. Найдъонова Л. А. Історична травма спільноти: як нащадкам пам'ятати трагічне? URL: lib.iitta.gov.ua/707323/1/NaydonovaLA_st_2011_2.pdf
32. Оверчук В. А. Реабілітаційна психологія: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вінниця: Міленіум, 2007. 295 с.
33. Організація психотерапевтичної допомоги в системі реабілітації хворих та інвалідів з психічними та поведінковими розладами, кризовими станами і потерпілих в результаті техногенних аварій і катастроф в умовах реформування охорони здоров'я. Методичні рекомендації. Донецьк, 2012. 83 с.
34. Посттравматичний стресовий розлад: посіб. Венгер О. П., Ястремська С. О., Рега Н. І. та ін. Тернопіль: ТДМУ, 2016. 264 с.
35. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: метод. посіб. / за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ "Видавництво «Логос»". 207 с.
36. Психологічна травма і її наслідки. URL: <http://ukrloves.ru/zdorovja/15087-psihologichna-travma.html>
37. Психологічна травма і шляхи її подолання. URL: https://upsihologa.com.ua/Psihologichna_travma_i_shlya-frantsuaza.html
38. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю: навч. посіб. / наук. ред. та керівник проблем. групи Л. М. Вольнова. Київ, 2012. 275 с.

39. Романчук О. І. Психотравма та спричинені нею розлади: прояви, наслідки й сучасні підходи до терапії. URL: https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Romanchuk_PTSD.pdf
40. Табачніков С. І., Чайковська В. В., Черкасов В. Г., Маркова М. В., Пінчук І. Я. Напрями розвитку реабілітаційної геронтопсихіатричної допомоги в Україні. *Медичні дослідження*. 2001. Т. 1, вип. 1. С. 21–22.
41. Тохтамиш О. М. Застосування методу ескалації тактильного контакту у психологічній допомозі дітям з неврологічними захворюваннями та дисгармонійним розвитком. Тіло, свідомість, творчість. *Матеріали II Кримського міжнародного симпозіуму з тілесно-орієнтованої та арт-терапії* / за ред. А. Старовойтова, 2008.
42. Черненко М. І., Аршава І. Ф. Медико-соціальна і психологічна реабілітація хворих та інвалідів. Дніпропетровськ, 2007. 606 с.
43. Albright D., Thyer B., Becker B., Rubin A. Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) for Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in Combat Veterans. *Campbell Systematic Reviews: The Campbell Collaboration*, 2011. November.
44. Fontana A, Rosenheck R. (2004). Trauma, change in strength of religious faith, and mental health service use among veterans treated for PTSD. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 192, 579–84.
45. Khamis V. Coping with war trauma and psychological distress among schoolage Palestinian children. *American Journal of Orthopsychiatry*. 2015. Vol. 85 (1). P. 72–79.
46. Zach S, Raviv S, Inbar R. (2007). The benefits of a graduated training program for security officers on physical performance in stressful situations. *International Journal of Stress Management*, 14 (4), 350–369.

ДОДАТКИ

Додаток А

Науково-методичний центр «Ментальне здоров'я»

Адреса центру: м. Луцьк, вул. Винниченка 30а, каб. 43.

e-mail: nmcmz@vnu.edu.ua

https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Науково-методичний_центр_Ментальне_здоров%27я

<https://www.facebook.com/people/Науково-методичний-центр-Ментальне-здоровя/100094501794122/>

Керівник науково-методичного центру «Ментальне здоров'я» –
Магдисюк Людмила Іванівна.

Тел.: 097-425-13-77, 066-520-16-40.

Практичний психолог Волинського обласного госпіталю ветеранів
війни, м. Луцьк. – Ізмаїлов Руслан Петрович.

Тел.: 099-314-44-56.

Методист центру – Мельник Антоній Петрович.

Тел.: 097-214-16-24, 095-810-34-32.

Кафедра практичної психології та психодіагностики факультету
психології ВНУ імені Лесі Українки

Адреса кафедри: м. Луцьк, вул. Винниченка 30а, каб. 17.

e-mail: kpptp@vnu.edu.ua

Ректору Волинського національного
університету імені Лесі Українки
проф. Цьосю А. В.
керівника сертифікатного курсу
з підвищення професійної компетентності
за напрямом «Психологічна допомога
військовослужбовцям та членам їх сімей»
доц. Магдисюк Людмили Іванівни

Службове подання

Прошу зарахувати слухачами курсу з підвищення професійної компетентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей» з «16» березня 2025 р. по «19» травня 2025 р., з обсягом 72 години (з них 54 години – аудиторних), наступних осіб:

.....
.....

Керівник сертифікатного курсу

доц. Людмила МАГДИСЮК

15.02.2025 р.

Погоджено:

Декан факультету

проф. Людмила МАЛІМОН

Директор ННІНО

доц. Олег ДИКИЙ

Додаток В

Керівнику сертифікатного курсу
з підвищення професійної компетентності
за напрямом «Психологічна допомога
військовослужбовцям та членам їх сімей»
доц. Магдисюк Людмили Іванівни
прізвище ім'я, по-батькові слухача
контактні дані

ЗАЯВА

Прошу зарахувати мене у групу для вивчення сертифікатного курсу з підвищення професійної компетентності за напрямом «Психологічна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей» терміном з «16» березня 2025 р. по «19» травня 2025 р.

Оплату гарантую.

Дата

Підпис

Погоджено:

Керівник сертифікатного курсу

доц. Людмила МАГДИСЮК

Для нотаток

Для нотаток

Навчально-методичне видання

Магдисюк Людмила Іванівна

**Програма сертифікатного курсу
з підвищення професійної компетентності
за напрямом «Психологічна допомога
військовослужбовцям та членам їх сімей»**

Друкується в авторській редакції
Верстка *Ілони Савицької*

Формат 60×84 ¹/₁₆. Обсяг 4,65 ум. друк. арк., 4,36 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. 58. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. 0669362549).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.